

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravlništvo:
Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: Mesečno 4 K, četrtno 12 K, polletno 24 K in celoletno 48 K. — Inzerati po dogovoru.

V nedeljo, 3. oktobra se vrše shodi Nar. soc. stranke v:

Novem mestu, poroča tov. Tavčar; Kamniku, poroča tov. Fakin; Litiji, poročata tov. Deržič in tov. Rupnik; Ptuj, poroča tov. Vojska; Turjaku, poroča tov. Juvan in Sevnici, poroča tov. Est. — V soboto se vrši zaupni sestanek Zidan Most - Radeče v Zidanem mostu, poroča tov. Est. — Vsi somišljeniki naj se shodov gotovo udeležijo in naj pripeljejo s seboj tudi svoje tovariše.

„Sardince“ za — javne nameščence!

Zadnje dni imamo zopet priliko čitati, kako so vladi pri srcu javni nameščenci. Vlada jim hoče dati draginskih doklad v višini, da bodo vsi javni nameščenci živeli, kakor bog v nebesih. Marsikdo izmed javnih nameščencev je v dneh lepih obljub že obupal nad vsemi, ki pravimo, da se vlada samo igra z ljudstvom in da nima prav nič volje, delati v prid ljudstvu. Del javnih nameščencev se je že obrnil stran od vseh nezadovoljnih, od nas, ki nismo več idealisti in čakamo mirno brez vsakega veselja trenotka, ko bode vlada svoje obljube tudi spolnila. Ti so že postali ponosni in samo še čakali, kedaj se bodo mogli vladi pokloniti in ji izreči svoje neomajno zaupanje. In kakor vedno, tudi sedaj se je zopet zgodilo, kakor smo mislili vsi, ki nas je vlada v dveh letih izučila; vlada je lansirala v svet povišanje plač javnim nameščencem samo za to, da so avizirani vsi verižniki, da gredo s cenami navzgor. In to se že godi. Uradništvo pa bode dobilo zopet lepe besede in koncem tega 100%, to pa šele tedaj, ko bode draginja za 100% večja.

Pa tudi, če se bodo proti našemu pričakovanju zvišali sedajni dohodki, se to ne bo zgodilo vsled ljubezni do njih, ampak le zato, da se bo javni nameščenec vsedel na ta lim in se izkazal pri volitvah hvalečnega. Zato se ne čudimo malo, ko čitamo dan na dan interpelacije v predstavnstvu, interpelacije onih strank, ki od obstoja Jugoslavije pa do danes niso niti odprle ust za javnega nameščenca. Inter-

perirali so tisti, ki so se dosedaj borili samo za izvoznice.

Ker pa se sedaj bližajo volitve in izvoznice nimajo volilne pravice, vsi ti gospodje pa bi se tudi v nadalje še radi vozili v Beograd po dijete, so se spomnili na javne nameščence, ker jim ni neznano, da je javnih nameščencev vendar več, kakor verižnikov in izvoznikov, in bode njihove glasove pri volitvah potrebovali. Ko pa bodo volitve končane, pa javnega nameščenca itak ne bodo več potrebovali in se bode zato, kar jim hočejo sedaj dati, zopet oškodovali na račun javnega nameščenca s tem, da bodo izvažali in navijali cene, javni nameščenec pa bode plačeval, dokler in če bode mogel. Gospodje kažejo javnim nameščencem sedaj pred volitvami prijazen obraz, saj to nič ne stane in ne bo trpelo dolgo, po volitvah bode pa začeli po njem znova odrihati, kajti njegovega zaupanja ne bodo več potrebovali.

Včasih smo rekli takim darilom volilni golaš, danes pa, ko so se razmere spremenile in bi golaš gotovo ne vlekel več, recimo da so te obljube in ono, kar bodo javni nameščenci eventuelno pred volitvami prejeli — sardince, na katere hočejo gospodje ujeti javnega nameščenca. Včasih se jim je z golažom vse posrečilo, dvomimo pa, če se jim bo danes posrečilo tudi tako — s sardincami. Nekaj se jih bode že mogoče ujelo, toda večina je menda že spregledala in bode pri volitvah pokazala, da se tudi na „sardince“ ne da več ujeti. D. V.

Potom socijalizacije k blagostanju.

„Podlaga blagostanja je produkcija“ — to so besede čehoslovaškega finančnega ministra Engliša, ki jih je izgovoril v svojem govoru zadnje dni na shodu v Moravski Ostravi. Če bi producirali toliko, kot smo producirali v miru in bi cene stopile na osem- ali devetkratno višino, ne bi živeli slabše kot v miru in čeprav bi plačevali osemkratno ceno za svoje potrebe, bi bila to le številčna spremenba. (Ker bi bili tudi dohodki osemkrat večji.) Če pa pade produkcija, ne moremo živeti kot smo živeli v miru, ker je manj blaga. In to stanje danes obstoja.

In minister Engliš takoj pove zakaj. „Produkcija sredstva so se poslabšala tako v industriji kot v poljedelstvu in ljudje po petletni vojni niso duševno, moralno, razumstveno in telesno taki, kot so bili prej. To vodi k padanju produkcije.“

Tu pa prihajamo k glavni in najvažnejši točki, kako pripeljati produkcijo v prejšnji tek. Za nas socijaliste se pojavlja vprašanje, je li mogoče spojiti vprašanje socijalizacije z gospodarsko organizacijo, ali moramo postopati oddeljeno. Odgovor na to vprašanje leži na dlani. Nikdo ne more zboljšati gospodarskega stanja brez globokih socijalnih reform. Vzrok je jase. Ni le slabo stanje strojev v industriji in poljedelstvu in poslabšano stanje zemlje, kar zadržuje obnovo in povratek normalnejših dob, temveč je to tudi povojno stanje vseh ljudi. In tega ni mogoče ozdraviti drugače,

kot z brezobzirnim delom za pravičnejše življenje.

Človek mora biti prost skrbi, da bo mogoče moral kot starček ali invalid beračiti, delavec s kladivom ali peresom mora biti prepričan, da dela za svoje in svojih bližnjih prehrano in blagostanje. Ljudje morajo imeti hrano, stanovanje in obleko, brez tega je vsaka vlada zama. A ne samo to. Delavec in uradnik morata vedeti, da se izdelujejo na primer čevlji zato, da jih bodo obuli njegovi bosí bratje, a ne zato, da se z njimi napolnijo skladišča, odkoder se prikažejo na dan šele takrat, ko so postali tako dragi, da si jih ne more nikdo več kupiti. In isto je z vsami drugimi potrebščinami.

Socijalizacija — to je taka organizacija družbe, v kateri bodo izpolnjeni tudi te upravičene zahteve delujočih — je potrebna k obnovi produkcije. Ni samo vojna povzročila današnjega obupnega stanja širokih ljudskih mas, je to ravnotako kapitalistični sistem, ki ga je povzročal že tudi pred vojno. Tako globoke spremembe se seveda lahko izvrše le počasi in če bi organizirani proletarijat tega ne zapopadel, bi se od njih oddaljili a nikakor ne približali.

A vsak človek mora videti, da gremo naprej. Resnica je, da se kapitalisti z vsimi širimi branijo dati iz rok vsako najmanjšo pravico. Poskrbeli bomo, da jih odstranimo vsaj tam, kjer bi moglo njihovo nadaljnje delovanje vesti k katastrofi. In to moramo storiti mi socijalisti ravno v interesu socijalizma.

Z kozaške postaje.

Z knjige „Po prevratu“ od B. Sokolova.

„Z kozaške postaje Jaremne so na povelje komisarja Orlova odvedli rdeči vojak več kot sto žensk. Oddelek belih vojakov jih je zadržal ali radeč ali so bili zverinsko mučeni do smrti od kozških žen.“ (Sovj. por.)

Voz je zaškripal. Iz pokošene trave je plala vonjava silna, dušeca. Človeka se je polasčala lahka dremota. Za čas se je zgubljalo razumevanje besed in stavkov. Cesta je zginevala in mesto črte, ravne in bele — so se pojavili obrabi in slike ljudi, o katerih sem slišal pripovedovati. O podivjanih ljudeh...

Čudno se mi je zdelo, da mi je moja sopotnica, kozakinja — dekle z močno črno kito, pripovedovala o postajnih grozotah jednolično, mirno, brez razburjenosti...

Primerjal sem jo s travo, ki je rastla ob cesti. Neizkoriščevana in motno zelena trava se je spustila v boj s prahom na cesti. V obupu, da ne more pobegniti, je gibalava trava samo s svojimi vršički, trudnimi in zrumeneli. Težki voz je škripal enakomerno dalje...

Zgodaj zjutraj je prisopihal do postaje Jaremne kozak od štaba. Sklical

je prebivalce. Vse. Prišlo je mnogo žen. Poslušat novice.

„Zakaj gre?“

„Veste, prišel sem vam naznanit, dečki, da pridejo jutri v vašo Jaremno radeči. Gre jih ogromna množina. S topovi in strojnimi. In naši se ne morejo z njimi niti primerjati. Delajte torej — kakor spoznate za boljše. Če hočete, se brani, če nečete, — bežite k Rostovu.“

Nastal je hrup. Krik. Mlajši in ti, kateri so bili kaznovani, so začeli rajati: „Ali to je znamenito! Naj žive radeči! Končno pride svoboda! Proč s starimi, proč z buržoazijo.“ Starši mrmrajo in zmerjajo.

Ded Gavril pa, star silen kozak z dolgim, sivim čopom, se spustil naravnost v pretep.

„Ah! Pasja čreda! Zelenjad ničvredna! Judežovo pleme! Jaz vas naučim — in kako, hvaliti boljše!“

Toliko, da so jih spravili narazen. Dolgo so se prerekali kozaki.

Mlad kozak, Parfen Mimenov, z brki, dolgimi kot ženski lasje, z na vojni prestreljenimi lici in z georgijevskim križem na od solnca obledelem jopiču, razlaga energično z rokama in poziva prebivalce postaje — „postaviti se radečim nasproti“.

„In kaj, dečki, vsaj se morda ne bojite? Da bi ste se bali udariti se z

rdečimi? Se vam mar tresejo noge?“

„Ne melaš dobro, Parfen,“ ga prerušil debel kozak z zaraslo brado, Šitrov, trgovec — „ne govoriš dobro. Sila zlomi hrast. Proti presili se je težko braniti! In bilo bi bedasto, zaleteti se v topove in bajonete! Po mojem — treba je najti srednjo cestko!“

„Kakšno srednjo cestko? Izrazi se, Jemeljanič!“ se razlegajo glasovi iz vrste. „Pripoveduje se, da radeči zasledujejo samo kozake. In ne bilo bi dobro, če bi ostali tukaj. Ali ženske pustite na miru. Sedaj premislite sami.“

„Če odidejo vsi — oplenijo radeči vse in mogoče zažgejo še vas. Da bi ostali vsi — to tudi ni mogoče. Ali po mojem — pustimo tu žene, da branijo naše kočje, mi sami pa, hajdi!“

„Glej ga, debeluha, kaj je znašel!“ — se je spustila nanj stara debela ženska, z nogami, podobnimi kladam, vdova Mitrohina — „ženske pustiti tukaj!“

„Ali, Mitrohina, od radečih se vendar nikdo ne vjame na tvojo krasoto, nikdo se te ne dotakne!“

Smeh, dovtipi. Dolgo so se prerekali. Kozaki so hrumeli. Ko pa se je začel delati mrak in se je razleglo z daljave komajlišno topovsko grmenje — so se kozaki odločili: Pustiti ženske, da varujejo kočje, sami pa — zdravi in dobre volje oditi.

S solzami in jokom so spremljale ženske s postaje Jaremne svoje može, očete in brate.

Spremile so jih, razjokale, zaprle se v kočje in trdno zapahnilo okna in duri. „Kaj se je tu zgodilo? Postaja, kot da bi popolnoma izumrla. Kaj so vsi zbežali?“

„Radeči“ častnik, čokat, z obrazom opekasto-rdeče barve, z revolverjem — je ustavil svoj „rdeči oddelek“ pred cerkvijo. Oddelek ni bil velik. Okoli sto bajonetov. Strojne puške. En „lahak“ top.

„Nikakor ne, sodrugi, preje zgleda, da se je kozačina poskrila po hišah. Poglejte, vrata so zaprta!“

Belolas „rdeč“ vojak s širokim obličjem in silnimi čeljustmi, po govoricu sodeč Jaroslavac, pripoveduje svoje domneve častniku, trepljajoč ga pri tem zaupljivo po ramenih.

Častnik in vojak so pijani. Nekateri stoje težko na nogah in se nesmiselno smehljajo. Delajo grobe dvitipe.

„Dobro, dečki, poiščite prebivalce. Tole je popovska bajta. Pripeljite popa sem!“

Neradi, opotekaje se, je šlo nekoliko vojakov „po popa“.

Ostali so se razbežali po vasi. Loveč kure in race. Razbijajoč zaprta vrata in okna.

(Dalje prih.)

Po volitvah in po razrešitvi zunanje-državnih vprašanj bo treba rešiti celo vrsto vprašanj o notranjih reformah. Takrat bomo imeli bolj slobodne roke, kot danes in lahko bomo te jasne naloge države močno povdarili in izbojevali. Za nje pojdemo v

boj in od te ceste se ne umaknemo. Potom socializacije k blagostanju in potom organizacije produkcije k socializaciji, to je naše geslo in geslo vseh pošteno in razumno mislečih delavcev z roko in peresom.

Demisija vlade in prevrat v socialno demokratski stranki na Češkem.

Tusarova vlada je podala demisijo, ker so vsi soc. demokratični ministri izstopili iz vlade. Sedaj je imenovana nadstrankarska, uradniška vlada, ki bode vodila vladne posle dotlej, da bo zopet mogoče sestaviti parlamentarno vlado. Za nas je jako zanimiv razvoj v soc. dem. stranki, ki je prisilila soc. dem. ministre k izstopu iz vlade.

Odstopujoči soc. dem. ministri so poslali zastopstvu soc. dem. stranke dopis v katerem pravijo med drugim:

„Mislimo, da je prišel sedaj trenutek, ko lahko zahtevamo od zastopstva stranke, da nas reši naše naloge. Z proglasom sodrugov, ki se priznavajo k komunizmu, se je sila soc. dem. stranke silno omajala. Iz tega proglasa namreč sledi, da ta smer brez omejitve pristaja na pogoje III. internacionale, torej da ne opusti samo ime stranke, pod katerim so se cela desetletja združevali požrtvovalni in zvesti pripadniki stranke, temveč popolnoma soglašajo tudi z nadaljnjimi pogoji, da se morajo iz stranke izključiti vsi, ki vstrajajo na samostojnosti stranke in da se smer stranke politike ne ravna več po razmerah te države in potrebah češkoslovaškega delavstva, temveč po odlokih in diktatu nekaterih maloštevilnih oseb v Rusiji.

Vsled teh razmer je naše vstrajanje v vladi nemogoče.“

Tusarjeve vlade torej ni morda vrgla buržuazija, niti parlament, v katerem je imela enoglasno večino, temveč padla je vsled razdora v lastni stranki. Kar se je dosedaj v Pragi le potihoma šepetalo, je postalo javna resnica. Desnica, ki je puščala delavstvo dolgo časa v nemar in ga popolnoma prepustila brezvestni agitaciji in demagogiji levičarjev, je uvidela, da tako ne sme iti naprej, ako naj ne dobe komunisti v roke vso strankino moč in vse strankino premoženje. Ker je videla, da so delegati za shod stranke, ki bi se imel vršiti 23. in 24. t. m., po večini pristaši komunistične smeri, se je odločila k radikalnemu koraku, za kar je izkoristila dosedanje svojo večino v zastopstvu stranke. Odložila je shod stranke za tri mesece in obenem sklenila izključiti iz stranke vse, ki so pristaši komunistične smeri. Na prihodnji sestanek že ne bodo več pripuščeni privrženci III. internacionale. Obenem je bilo sklenjeno, da se v vseh strankinih časopisih prične z najostrejšim bojem proti komunizmu. Komunistični člani zastopstva stranke so proti tem sklepom podali dve resoluciji, ki pa sta bili odklonjeni.

Oficijelno vodstvo soc. demokratične stranke na Češkem spominja na človeka, ki je zamudil vlak in sedaj z

vsemi silami leti za njim. Uspeh njegovega poskusa, zrušiti naenkrat, kar se je ustvarilo in razvilo pod njegovo patronanco in vsled njegove zanikanosti, je vsled tega jako dvomljiv. Če se ne postavijo za oficijelno vodstvo stranke delavske mase, pa ostanejo vsi njegovi sklepi prazne pene. Z triki desnica na Češkem ne bo premagala leve, premagala jo bode le z sistematično agitacijo med delavstvom, poučevanjem in vzgojo mase k kritičnosti in treznemu mišljenju. A zgubila je mnogo časa. In predvsem za čas se sedaj desnici gre: hoče dobiti čas do Božiča, da bi mogla iti med delavstvo, ki ga je preje zanemarjala in prepustila vplivu leve.

Mesto nekdanje jednotne stranke imamo danes dva tabora, ki se odkrito sovražita in sta pripravljena k vsakemu nasilju. Leva je že pričela. Personal redakcije, administracije, ekspedicije in tiskarne „Prava Lidu“, osrednjega glasila češke soc. dem. stranke, je ustanovilo „obratni svet“, v katerega so bili sprejeti tudi zastopniki praškega komunističnega delavstva. „Obratni svet“ je proglasil, da sprejema v svoje varstvo vse podjetje „Prava Lidu“, dokler ne bode izvoljen nov izvrševalni odbor. Obljublja, da bo volil list neutralno napram vsem smerem v stranki in je postavilo cenzuro v uredništvu „Prava Lidu“. Za cenzorja je imenovan Kamil Zeman, ki se je ravnokar vrnil z Rusije in je pričel svoje delovanje z objavo hvalospeva na III. internacionalo. Kako bo ta nevtralnost izgledala, si torej lahko predstavljamo. Izdajatelj lista Antona Němec in glavni urednik poslanec Stivin sta odstopila in desnica bo začela pod dosedanjim naslovom „Pravo Lidu“ (ljudsko pravo) izdajati v drugi tiskarni svoj list, proti obratnemu svetu pa je nastopila sodnim potom. Leva pa izdaja v strankini tiskarni list najprej pod naslovom „Stare prave lidu“, ki ga je sedaj vsled vladne prepovedi rabiti ga, spremenila v „Rude pravo“ (rdeče pravo).

Češka socialna demokracija se je razbila. Mesto enotne socialistične fronte se vstvarjata v socialističnem gibanju republike dve fronti: socialistična in komunistična, ki bode sta dali časa v najostrejšem medsebojnem boju. Komunistična fronta bo gotovo ustvarila enotno stranko brez ozira na narodnost, ki bo nadaljevala svoje prevratno delo po ukazih iz Moskve. Mirno pa lahko rečemo, da se bo njen napad na državo, in če bi ga tudi izvedla pod geslom enotne proletarske fronte, razbil na enotni fronti ogromne večine češkega naroda.

Diktatura z Moskve.

Ruski boljševiki so že nekoliko krat pokazali, da so pozorni in marljivi učenci Nemcev. Svojo socialno in gospodarsko filozofijo so prevzeli dobesedno od Marxa in izpeljali so jo z doslednim fanatizmom, za katerega se previdni in trezni Nemci niso mogli nikdar ogreti. Armada dela in delavni sistem, ki so ga uvedli v svoje tovarne, močno spominja na militarizacijo dela pod vojaško knuto, s katero so Prusi med vojno organizirali svojo produkcijo. Sedaj pa se podaja tretja internacionala tudi v političnem oziru na pota, po katerih je nekdanje uspešno hodila druga nemška internacionala. Kakor so nekdanje nemški socialisti razumeli pod geslom mednarodnega delavskega združenja diktaturo iz Berlina — naši socialni demokrati bi lahko o tem mnogo povedali iz dobe, predno so se ločili od dunajskega centra — tako poskušajo danes tudi moskovski

komunisti razširiti politično gospodstvo Moskve pod idejo združenja proletariata vseh narodov. Točke, ki jih je objavil Ljening kot osnovne pogoje za sprejem v tretjo internacionalo, morajo razgati dvome vsakega mislečega delavca, da gre le za uveljavljenje moskovske diktature, in to ne samo v socialnih in gospodarskih, temveč tudi v popolnoma političnih in notranjih državah vprašanjih. Pri tem je posebno zanimivo dejstvo, da ravno ljudje, ki sčuejo ves svet proti nacionalizmu, naravnost streme zatem, da bi uresničili moskovski imperijalizem. Zdi se nam, da ima tudi pri ruskih boljševikih, kakor nekdanje pri nemških oznanjateljih internacionalizma, vsaka ideja dva konca: enega, ki ga drže sami, drugega, krasno rdeče pobarvanega, ki ga podajajo drugim. Predvsem pa je čuden pogled na oznanjevalce komunistične enakopravnosti,

kako si takoj pri osnovanju tretje internacionalne zagotove prvenstvo in neomejeno inicijativo, medtem ko se ostali sprejmejo le kot vazali, ki si smejo predrzneti k večjemu, da pošiljajo v Moskvo po rdeča povelja. Pod geslom komunizma si je Ljening ustvaril diktaturo v Rusiji; in kakor se vidi, stremi danes ustvariti politično

diktaturo v Evropi. Ali ne privedejo moskovski pogoji naših komunistov do premišljevanja in zakaj se ne vprašajo zakaj so med njimi stvari, ki nikakor ne spadajo k socialnemu programu in ki stavijo v čudno luč mednarodno enakopravnost, v katere imenu so pozvani k sodelovanjem?

Politične vesti.

Ne razdirajte ujedinjenja!

Ob priliki našega shoda v Slovenjgradu se je po istem oglasilo pri našem delegatu več žensk, ki so pripovedovale, da jim sinovi pišejo od vojakov, da jih tam prepeajo, mučijo, da jim ne dajo zadostne hrane in jih zmerjajo s švabi. Ne more se sicer ugotoviti, v koliko odgovarjajo te vesti resnici, dolžnost vojaške oblasti pa je, da te zadeve preišče in poskrbi, da se to prepreči, ako se res godi vojakom krivica. Če pa so to samo laži, ki jih trosijo okoli naši sovražniki nemčurji, potem pa se naj tem ljudem krepko stopi na prste. Najhujše stvari se pripovedujejo iz garnizij: Negotin, Zaječar in Split. Vlada naj torej poskrbi, da se stvari, ki gotovo niso v interesu našega ujedinjenja preprečijo. Razširjalce neresničnih vesti pa se naj strogo kaznuje. Kratkoterminalno pa iti preko vseh pritiskov in se o istini istih ne prepričati, pa gotovo ni v interesu države.

Poziv ruskih socialistov zapadni Evropi.

Praški dnevnik ruskih socialistov „Volja Rossia“ objavlja v svoji številki z dne 17. t. m. poziv, ki so ga podpisali znani in preizkušeni revolucionarji in socialisti. „V ječah in v svobodi poginja sedaj pod boljševiškim režimom boljša Rusija — vodje socialističnih strank, inteligenca in delavstvo“, pravi „Volja Rossia“. Poziv je dobilo uredništvo iz Moskve od 72 levih revolucionarnih socialistov, 27 maksimalistov, 80 anarhistov in 5 socialnih demokratov, zaprtih v Butirski ječi v Moskvi, ki se obračajo k delavcem zapadne Evrope in k evropskim in ruskim socialistom s sledečim pozivom:

„Otresite se zapeljavanja! Nikoli še ni bilo stanje delavstva tako težko in nikoli ni bilo kraljevanje špekulantov v tako bujnem cvetju, kakor sedaj. V vaseh se vstvarja močna buržuazija. Socialisti-revolucionarji Zon, Timofejev, Jevgenija, Ratnerova, Vedjenjapin, Donskoj, Morozov, Bery, Gizetti, Sletova, maksimalisti: Kamyšov in Njestrojev so v ječi. Socialni demokrat Zon je umrl gladi. Neprijateljsko razmerje inteligence in delavstva k boljševikom je sedaj silnejše, kot kdaj prej. Vsled militarizacije dela in definitivne odprave trgovine se stanje delavstva slabša z vsakim dnem. V juniju je bila upeljana delavna dolžnost. Vpeljana je dvanaesturna dnevna delavna doba. Od 10. avgusta je krušna dodelitev za delavce zmanjšana na četrte libre dnevno.

Svobodno nakupovanje živil je pod kaznijo ječe prepovedano. 10. septembra so delavci iz petrograjske okolice sprejeli resolucijo, ki pravi med drugim:

„Komisarji in specialisti dobivajo vse brezplačno, in to belo moko in sladkor. Zapirajo trge. Zinovjev sili nas in naše otroke, da umiramo gladi.“ Resolucija proklinja boljševike, ki z odredbami „specov“ (specijalistov) spreminjajo delavce v sužnje. Resolucija zahteva otvoritev trgov.

V dobi boljševiškega gospodstva je okoli 350 predstavnikov inteligence in učenjakov umrlo gladi.

Nedavno sta umrla v Petrogradu vsled lakote akademika Šahmatov in Turajev. Sedaj se daje učenjakom posebna akademski pridelitev.

Delavce se na ulici lahko spozna po njihovi raztrgani in izgledovani zunanosti.

Med delavstvom in inteligenco se opaža versko gibanje, ki pa nima cerkvene narave. Na čelu tega gibanja stojita mlada duhovnika Jegorjev in Čuparin, filozofi Loskij, Mejer in Karsavin. Cerkev so v delavskih središčih polne.“

Boj italijanskega proletariata s kapitalizmom.

Boj, ki se je pričel z južno vročernostjo in čisto ruskimi metodami, se končuje očitno s kompromisom. Generalna konfederacija dela je v Milanu predložila zastopnikom vlade in industrijalcev spis, v katerem so naznačene zahteve delavskih organizacij. Konfederacija dela je preiskala produkcijska vprašanja v Italiji in konstatirala, da je, če se hoče doseči boljše uspehe, neobhodno potrebno ustvariti ravnovesje, med konsumom, ki je vsled novih nedostatkov znatno stopil, in med produkcijo, ki je vsled vojnih razmer znatno padla. Ravnotako je neobhodno potrebno zmanjšati uvoz in s tem dvigniti valuto na normalno stanje. Da bi se onemogočile nove zahteve podjetnikov, ki niso utemeljene v situaciji, se mora odpraviti sedanje razmerje med kapitalom in delom na ta način, da se zagotovi delavcem možnost in pravico, spoznati resnično tehnično in finančno stanje industrije in kontrolo nad sprejemanjem in odpuščanjem personala. Da se čim prej dospe k cilju, je nujno potrebno, da se sestavi komisija, v kateri bi bile obe strani enakopravno zastopane. Ta komisija bi imela naloga natančno določiti sredstva in način delavske kontrole v tovarnah. Delavske organizacije se strinjajo o nazoru, da se morajo cene izdelkov vzdržati na višini, ki bi omogočila konkurenco z inozemskim blagom. Pač pa zahtevajo, da se dobički podjetnikov, ki jih smatrajo za previsoke, znižajo do pravične meje. Socialistični povzročitelji teh projektov pričakujejo, da se njihova uresničitve razširi na vse industrijske stroke in tudi na poljedelstvo. Izjavljajo, da respektirajo osnovo zasebne lastnine, v čemur nasprotujejo maksimalistom, ki zahtevajo brezobzirno razlastitev.

Kakor se zdi, bi bila vlada pripravljena, predložiti vprašanje parlamentu. Gotovo bi priznala več ali manj osnovno premeno sedanjega meznega razmerja. Osnovno stališče podjetnikov je, da se ne smejo mezde brezobzirno zviševati, kar bi oškodovalo izvoz in povzročilo padanje v narodni industriji. So pa pripravljeni privoliti v gospodarske spremembe s pogojem, da se bodo prilagodile sedanjemu stanju industrije.

Smola boljševiških poslancev v Angliji.

Ko so moskovskemu poslancu Kamenjevu postala v Londonu tla prevročja je v slovo objavil dopis, s katerim je hotel zmešati javno mnenje. Lloyd George je sedaj uradno odgovoril: 1. Kamenjev je trdil, da ni ničesar vedel o prodaji ruskih kronskih draguljev. Angleška vlada ima dokaze, da je o prodaji teh draguljev vedel in o tem obvestil svoje vlado in da je od prodajne svote dal znatni del listu „Daily Herald“ in da je nameraval dati temu listu še 70.000 liber šterlingov (okoli 30 milijonov naših kron). 2. Kamenjev je namenoma izvedel izpremembe v pogojih za Poljsko, ki mu jih je dostavila njegova vlada. Ti pogoji so imeli popolno jasno zahtevo oborožitve poljskega delavstva pod nadzorstvom strokovnih organizacij (komunističnih) poljskih, ruskih in norveških. Ker je Kamenjev takoj spoznal, da bi tega pogoja Anglija nikdar ne priznala, je vrnil tam nedolžni izraz „ljudska milica“. 3. Vlada obžaluje, da mora te stvari javno razpravljati, a ker so sovjetski zastopniki kršili svojo dolžnost in se vmešavali do notranjih angleških razmer, je primorana to vse objaviti.

Trocky o situaciji.

„Ekonomičeskaja žizn“ od 12. sept. objavlja poslednji Trockijev govor: „Naša situacija je skrajno nepovoljna, takorekoč brezupna. Ne le, da nimamo

pravice skrivati tega pred ljudstvom, nasprotno je naša dolžnost, povedati mu resnico. Krivulja našega narodno-gospodarskega razvoja ima očitno tendenco padanja, kar se kaže vsak dan bolj. Ne gradimo novih lokomotiv; naše poprave so samo površne. Tako se naš gibljivi material, glavno bogatstvo našega prometa, sistematično uničuje. Ako se ne oziramo na nekatera navidezna zboljšanja, pada transport od dneva do dneva. Na lokomotive iz Evrope ne moremo upati, ker Evropa je sama izčrpana. Naša dolžnost je povedati delavskim masam, da moramo pretolči še dva, tri, jako težka leta, da moramo prinesiti težke žrtve, mnogo težje, kot so bile one, ki smo jih do-prinesli na fronti. Neprijatelj, ki nas

oblega, nima obličja; to je lakota, beračija, epidemije in splošna moralna propast. Moramo se poslužiti neobičajnih sredstev. — Tako Trocky o položaju v Rusiji — komentarja ni treba, ker pametnemu človeku to zadostuje, našim komunistom pa itak nikak komentar ne pomaga iz njihove zaslepljenosti.

PO SVETU.

+ Papež in ločitev cerkve od države v češkoslovaški republiki. Pri svojem slovesu od uradništva ministertva za šolo, je odstopujoči minister Haberman povedal svojemu uradništvu, da papež priznava ločitev cerkve od države. Z tem korakom je papež priznal pravico češkoslov. vlade, potrditi ali zavreči imenovanje škofov in nadškofov ozemlju republike. — Končno je izjavil, da je ministerski svet priznal češkoslovaško narodno cerkev.

sarska para je menda najslabše plačani stan v Ljubljani. Znani so nam slučajji, da ima izučen mesarski pomočnik še danes mesečne plače borih 100 kron. NSZ se je za te trpine odločno zavzela in je pretečene dni stavila zahteve za povišanje plač in zaprosila socialno skrbstvo za posredovanje. Deželna vlada je že razpisala pogajanja za v soboto dne 25. t. m., h katerim je pozvala mesarsko zadrugo, vnovčevalnico in za-

stopnike organizacije. O uspehih bomo poročali.

Zastopniki krajevnih organizacij NSS imajo v nedeljo 26. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v strankini pisarni v Ljubljani važno zborovanje. Obvezna dolžnost vsake krajevne organizacije je, da pošlje na to zborovanje svojega zastopnika. Na dnevnem redu so priprave za volitve, zato je polnoštevilna udeležba nujno potrebna.

Dopisi.

Kočevje. V Kočevju smo dobili vendar enkrat slovenskega brivca. Skrajni čas! Upamo, da se bomo Slovenci tudi zavedali, kaj imamo storiti, dasi imamo lepo navado, da podpiramo rajše tujce, kakor pa naše ljudi. Zatorej pokažimo, da se zavedamo, da smo Slovenci in da je naša sveta dolžnost, podpirati in pomagati našemu bratu domačinu.

K dopisu v 29. šteč. N. P. z dne 18. t. m., 3. stran, tretji stolpec, kjer se opozarja znanega velepodjetnika v Kočevju, da se zanima za socialno stanje svojih delavcev, dajemo v pojasnilo, da v dopisu ni mišljen velepodjetnik g. F. V. Heinrichar.

Dopisnik. Splošno pomanjkanje dijaških stanovanj začenja resno ogroziti obstoj tukajšnje gimnazije. Imamo sicer dve društvi, ki bi se morala za to vprašanje živo zanimati, eno slovensko in drugo nemško. Prvo je mlado, nima dovolj sredstev, da bi povoljno rešilo stavljen si nalogo. Drugo, nemško z velikim premoženjem pa spi in se ne gane, ker je pač gimnazija slovenska. Deželna vlada pa menda tudi spi, ker sicer bi to nemško društvo, ki noče izvrševati svoje naloge in ki raje s svojo pasivnostjo uničuje učni zavod, katerega smo si po velikem trudu priborili, že davno razpustila. Saj smo pri tozadevnih odlokih večkrat čitali utemeljitev: „Ne odgovarja državnim interesom“. Prosimo tedaj proučitev in odločitve.

Rp. Iz Slovenjgrada. Dne 12. t. m. se je vršil v Slovenjgradu javen shod NSS, ki je bil razmeroma zelo dobro obiskan. Na shodu je poročal tovariš Zabkar iz Celja, ki je razložil program naše stranke, in tovariš Vojska, ki je v daljšem govoru orisal delovanje naše vlade, ki nima v svojem programu nikdar česa, kar bi bilo v korist ljudstvu. Njen program je vedno odiranje ljudstva in podpiranje židovskega in domačega kapitalizma. Povdarjal je, da naša vlada noče Jugoslavijo in da deluje z vsemi močmi na to, da bi jo čim prej razirgala. Zato je treba, da ljudstvo s temi ljudmi pri bi njih volitvah temeljito pomeje in pošlje na vlado ljudi, ki bodo Jugoslavo ne samo po jeziku, ampak tudi v srcu. Govoru je sledilo burno odobravanje, iz česar je sklepali, da je govornik govoril navzočim iz srca in da se navzoči z njegovimi izjavami in stališčem NSS popolnoma strinjajo.

Ptuj. V Ptuj se je priklatil že pred letom neki fotograf Schröter, ki izvršuje pod drugim imenom svojo obrt. Mož ima kaj čudno preteklost in je moral od Sv. Trojice v Slov. gor., kjer je poprej izzival in nemškutaril, izginil, ker je pristojen v Beljak. Kakor smo izvedeli, bi sedaj rad dobil v Ptuj obrtni list, čeravno se je pred kratkim izrazil, da je in ostane nemčur, slovenski pa govori le še radi „kšefta“. Upamo, da bodo merodajne oblasti preprečile namene tega nemškega pička in postopale z njim, kakor zavedni

Trojičani. Saj imamo dovolj zavednih slovenskih fotografov, ki bi boljše delali in s slovenskim denarjem lepo izhajali v Ptuj. Slovenski fotografi, pobrigajte se za to prosto mesto!

Poziv deželni vladi. Bivši c. kr. major J. Šegula, sedaj izdelovatelj mila v Ptuj, namerava izven tega pričetiti še stavbno obrt. Po protekciji gotovega „svetnika“ in še drugih gospodov naj mu vlada da potrebno koncesijo, seveda brez izpitov. Kaj porečejo k temu strokovnjaki? Vlada naj premisli zadevo, predno take koncesije dovoli. Imamo namreč v Ptuj že eno tako stavbo, izvedeno od bivših vojaških „strokovnjakov“. Seveda, če bode dala vlada koncesijo enemu, pride potem kmalu vsa bivša „Militärbau-abteilung“ prosit za koncesijo.

Kdo spada med normalne ljudi? Mnenja so različna. Okrajni zdravnik g. dr. Vrečko v Ptuj je utemeljeval svoj parere v tem smislu, da vsak tisti, ki ne pozna vseh latinskih zdravniških tehničnih izrazov ni normalen. Po njegovem mnenju torej so samo zdravniki, ki znajo vse te, normalni, drugi pa vsi abnormalni. Ker tudi njemu precej teh izrazov manjka, bo spadal tudi on med te zadnje. To naj bode gosp. doktorju medicinae universalis v pojasnilo, da ne bode v bodoče več žalil strojepisko, ki ni študirala medicino, z besedami, da ni normalna, če ne razume kake latinske besede. Tacega obnašanja in žaljenja nasproti ženski, ki se ne more braniti, bi človek ne pričakoval od inteligentnega človeka za kakršnega hoče veljati gospod doktor!

Iz Sevnice. Stanovanjska mizerija zadobiva vedno večji obseg. Prišlo je tudi v našem trgu — trdimo, da čisto brez potrebe — do tega, da se nastanjajo razni tujci-miljonarji v najlepše hiše, ki so na razpolago, dočim sem pristojne osebe in uslužbenci železnice in drugi, ali ne dobijo sploh nobenih stanovanj, ali pa takšna, da se bogu smili in so v sanitarnem oziru popolnoma nerabna ter kričeš škandal za Sevnico. Kaos na celi črti — in obč. predstojništvo je nezmožno narediti red v tem oziru. Ali iz bojazni pred zamerami ali iz drugih vzrokov, ne bomo preiskovali. Predlagalo je že pred več kot enim mesecem stanov. komisijo, sestojajočo zraven zastopnikov občine iz 2 hišnih posestnikov in 2 najemnikov, ki bi naj poslegla v ta kaos in energično napravila red. Ta komisija pa ne more začeti delovati, ker je osrednja vlada (pov. za soc. skrb) v Ljubljani ne potrdi in to vkljub dvakratni urgenci od strani občine. Pribijemo javno ta škandal in zahtevamo od v poštevh prihajajoče oblasti, da nemudoma stori svojo dolžnost in potrdi predlagano komisijo. Čas hiti — in spali ste dosti dolgo.

Izdaja konzorcij „Nove Pravde“.

Odgovorni urednik: H. Sever.

Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Tedenske vesti.

— Zopet „Večerni list“. Litijemskemu dopisniku „Večernega lista“ prav toplo priporočamo, naj se nikar po nepotrebnem ne razbija glave zaradi narodnih socializmov, ker ves njegov trud je brezuspešen in tudi grenke krokoliove solze prav nič ne zaležejo. „Večernega lista“ v Litiji ne čita nihče in ako hoče gospod dopisnik uveljaviti svoj „katoliški program“ naj skliče javen shod litijškega delavstva pa bo dobil takoj odgovor številka 2. Ne streljajte izza plota. Pokažite se javno kaj zmoredno in kaj hočete. Pa je že tako, da je litijško grozdje nekoliko prekislo in ne bo mogoče ugrizniti. Gospodu dopisniku ne bomo odgovarjali več, četudi bo pisal še cele jeremiade po „Večernemu listu“.

— Velika Narodno socialistična manifestacija v Ljubljani. V nedeljo, dne 7. novembra t. l. se vrši v Ljubljani velika narodno-socialistična manifestacija na katero že danes opozarjamo vse narodno-socialistične organizacije. Te manifestacije se bo udeležilo veliko tovarišev z dežele, zato je že sedaj potrebno, da vse organizacije zbirajo prispevke, da se tudi revnejšim omogoči udeležba. Podroben razpored manifestacije priobčimo v prihodnjih številkah „Nove pravde“. Tovariši, pripravite se, da bo 7. nov. dostojna manifestacija vredna naše misli.

— Izobraževalno društvo „Bratstvo“ se je ustanovilo v sredo 22. t. m. Udeležba ustanovnega zborovanja je pokazala nujnost ustanovitve izobraževalnega društva. Z veseljem moramo konstatirati, da je bila tudi mladina jako častno zastopana. Zborovanje je otvoril dr. Peterlin, ki je v daljšem govoru pojasnil namen in naloge „Bratstva“. Nato so se prečitala pravila, ki so bila soglasno sprejeta. Pri volitvah odbora je bil izvoljen za predsednika dr. Peterlin, v odbor pa tovariši Ambrožič, Sadar, Kozine, Kosem, gđ. Topolčeva in Florjančičeva, Grobelšček, za namestnika Kavčič in za pregledovalca računov Ilesič in Stopar. V imenu NSS je zborovanje pozdravil tov. Juvan, ki je obljubil mlademu društvu s strani stranke vsako mogočo pomoč in mu želel kar največ uspeha.

— Kraj. org. Nar. soc. Stranke v Sevnici sklicala je na dan 18. sept. 1920 ob 7. uri zvečer zaupni sestanek svojih somišljenikov v čitalnici „Spl. gosp. zadruga“, ki je bil prav dobro obiskan in imel popoln uspeh. Z ozirom na bližajoče se volitve so taki sestanki postali nujna potreba. Pri tem prvem sestanku so se izvolili razni odseki, da se delo razdeli. Obnazložile so se tudi najvažnejše šš vol. reda ob vseobčjem zanimanju vseh in se je splošno odobravalo viške in občutne kazni v slučajih nevednosti in vplivanja na čistost volitev. Taki sestanki se bodo vršili znanprej vedno vsako soboto ob 7. uri zvečer v istem prostoru. Zato pozivljamo vse somišljenike na sodelovanje in zanesljivo in točno vdeležbo, kajti vedite, da si moramo boljše bodočnost graditi sami, ker drugi nam je ne bodo.

— Telovadno društvo „Sokol“ Zagorje ob Savi priredi v nedeljo dne 26. t. m. pešzlet na Medijo-Izlake spojen z javno telovadbo. Odhod točno ob pol 13. uri od sokolskega doma. Telovadba ob 15. uri. Sodeluje rudniška godba. — Odbor.

— Čudne razmere na železnici. Čestokrat se slišijo pritožbe, koliko neprijetnosti imajo potniki, ki se poslužujejo večernega vlaka iz Maribora proti Čakovcu. Vlak iz Maribora odhaja ob 7. in se merodajni faktorji nič ne ozirajo na to, da bi imel zvezo z koroškim vlakom in pa z ekspresnim vlakom iz Ljubljane, ker marsikdo bi se peljal do Maribora, da bi mu bilo mogoče priti še isti dan v Čakovec. Toda vlak mora ob 7. iz Maribora, potem pa stoji na Pragerskem kar celo uro, mesto, da bi iz Maribora eno uro kasneje odhajal in bi zato imeli potniki iz Koroškega in Ljubljane zvezo z Ptujem, Središčem, Ormožem in Čakovcem. Tudi je skrajno neprijetno, da se mora v Mariboru vsakdo silno žuriti, da odpravi vsa pota in še dohiti vlak; na Pragerskem pa mora potem čakati celo uro. Poleg tega če mora sedeti v nerazsvetljenih kupejih, da se človek nehoti vpraša, zakaj se pravzaprav vožnja na železnici vedno in vedno draži. Skrajni čas je, da se temu odpomore.

Strokovni pregled.

NSZ v Kamniku. V nedeljo dne 19. t. m. je imela NSZ v Kamniku članski sestanek, ki je bil prav dobro obiskan in na katerem je poročal tov. R. Juvan. Po prerani smrti tov. Srake je delo nekoliko zaostalo in je bil sestanek z ozirom na poživitev organizacije nujno potreben. Po poročilu raznih tovarišev se je ugotovilo naraščanje

števíla članov in vedno večje zanimanje za NSZ. Na zborovanju so se izvolili tov. Dolenc, Lavrič in Kožar, da vodijo organizacijo do občnega zbora, ki se vrši v nedeljo dne 3. oktobra, na katerem se izvoli celokupen odbor.

Mezdno gibanje mesarskih pomočnikov v Ljubljani. Uboga me-

V nobeni hiši, kjer so otroci, ne sme manjkati

Moj zverinjak

knjižica našim malim za zabavo in pouk s 45 slikami in k temu spadajočim besedilom

Cena 20 kron.

Dobiva se v Ljubljani v Zvezni knjigarni, Marijin trg 8 Zvezni tiskarni, Stari trg 19, I.

F. V. Heinrichar
lesna veletrgovina

zaloga Ljubljana — Škofja Loka — Kočevje

se cenjenemu občinstvu najtopleje priporoča.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril

BRIVSKI SALON

v Kočevju šteč. 91

ter se cenjenemu občinstvu najtopleje priporočam v obilen obisk.

PANTELIJA DESANČIČ, brivec

Cenjenemu občinstvu se priporoča

kavarna „Central“

Gospodska ulica, Maribor.

Lastnik G. Valjak.

F. BATJEL velika zaloga vsakovrstnih dvokoles, šivalnih strojev in posameznih delov. — Mehanična delavnica Karlovska cesta 4.

Ljubljana, Stari trg šteč. 28

Trije politični tajniki za Ljubljano, Celje in Maribor
se iščejo za takojšnji nastop. Ponudbe z navedbo pogojev na upravo lista pod „Tajnik 1920“.

Pozor! Kam?

v trgovino z mešanim blagom

Ivan Rantner

Maribor, Koroška ulica.

Zlatorog milo

je najboljšo in najcenejšo
povsod za dobiti

Izdeluje kristalno sodo,
svče in toaletno milo.

Prva mariborska tovarna mila Maribor.

Gostilna Halbwild Andrej
k „Rudečemu ježu“
Vitrinska ulica, Maribor.
priporoča dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača pristna vina in dobro kuhinjo po zelo znižanih cenah in prosi za obilen obisk.

Pozor! Kam?

v trgovino zmešanim blagom

Albin Pečar

Podčetrtak.

Trgovina z usnjem in vsemi
čevlarskimi potrebščinami

Armin Ellinger

Maribor, Kralja Petra trg 9.

Ce želite dobro in poceni
blago za obleke, obleke po meri, sukno, platno,
perilo, nogavice i. t. d. obiščite trgovino
I. M. Šošarič, Maribor, Gospodska ulica št. 5.

Slavnemu občinstvu se priporoča

kavarna „CENTRAL“
poleg Zmajevca (Jubelejnega) mostu

Lastnik STEVO MIHOLIČ.

Mariborski slovenski stavbeni ključavničar

Kumerc Franjo

pod mostom šteč. 10

— se priporoča cenjenemu občinstvu. —

Priporočljive tvrdke v Ljubljani

Srečko Potočnik krojaška delavnica Selenburgova ulica	Brata Rožič Sobno in dekorat. slikarstvo in pleskarstvo Vegova ul. 8 — Soteska 1	Anton Černe graver, Dvorci trg 1 Katalog franko
--	---	--

Priporočljive tvrdke v Mariboru

Halbwild Andrej, gostilna „k rudečemu ježu“, Vitrinska ulica	Carevič in Stibl, „Narodna kavarna“, Vitrinska ulica	Franjo Kumerc, stavbeni ključavničar, Pod mostom št. 10
Vincenc Pirš, mesar, Glavni trg	Ferdo Babič, umetno stavbeno ključar- ništvo, Splavarska ulica 8	Ivan Rantner, trgovina z mešanim blagom, Koroška cesta 8
Kavarna „Central“ Gospodska ulica	Kavarna „Balkan“ Aleksandrova ulica	Straus Jakob, mesar Glavni trg

Stenografinjo

za nemščino in slovensko se pod
ugodnimi pogoji takoj sprejme.
Obširne ponudbe s prepisi spri-
sričeval in z navedbo zahtevka plače je vposlati na Prvo Jugoslovansko to-
varno za usnje in čevlje dd. na Bregu pri Ptuj.

Prvi mariborski slovenski stavbeni umetni
ključavničarski mojster

FERDO BABIČ

Maribor, Splavarska ulica št. 3

se priporoča cenjenemu občinstvu.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge
vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metko-
vič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik,
Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji tu- in v inozemstvu

Christoph & Unmack d. d.

glavne obratovališče NIESKY, OBERLAUSITZ (Gornja Lužica).

Postranska obratovališča: Černhausen na Čehoslovaškem in Kopenhagen (Kodanj)

se priporoča za hitro izdelavo enodružinskih, dvodružinskih in večdružinskih hiš po Döckerjevem sistemu. Vile in stanovanjske hiše bločne
oblike vseh slogov, dalje industrijske stavbe, velikanske tvorniške delavniške lope, prekrivja za kolodvore, klavnice, tržnice, mostovi, strojnice,
gledališča za kino, razstavne dvorane, garaže, cerkvene strehe, vodne naprave, bolnice po paviljonskem sistemu itd. Strešni stoli brez motečnih
opor. — Cenjena vprašanja na upravnishvo „Jugoslavije“ pod Christoph & Unmack, A. G. — Več v besedilu lista.